

OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2020/13,

19. detsember 2019,

millega muudetakse läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ja piirkondadega sel määral, mil need kuuluvad liidu pädevusse

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 90, artikli 100 lõiget 2, artikli 207 lõike 4 esimest lõiku ja artiklit 209 koostoimes artikli 218 lõigetega 3 ja 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu andis 17. juunil 2002 komisjonile loa pidada läbirääkimisi majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) riikide ja piirkondadega ning võttis vastu läbirääkimisjuhised.
- (2) AKV riikide ja piirkondadega sõlmitud majanduspartnerluslepingud sisaldavad läbivaatamisklausleid nende lepingute edaspidiseks läbivaatamiseks.
- (3) Läbirääkimisjuhiste muutmine on vajalik uute läbirääkimiste täpsemaks kujundamiseks, et võtta arvesse hiljutisi liidu poliitilisi algatusi ja prioriteete seoses kaubanduse arenguga kogu maailmas.
- (4) Majanduspartnerluslepingud on osa üldistest suhetest ühelt poolt liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt AKV riikide vahel, nagu on sätestatud ühelt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma ning teiselt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide vahelises koostöölepingus ⁽¹⁾ selle viimati muudetud kujul (Cotonou koostööleping) ja selle jätkulepingus, kui see muutub kohaldatavaks. Cotonou koostöölepingu artikli 34 lõike 1 kohaselt püütakse lepinguosaliste vahelise majandus- ja kaubanduskoostööga soodustada AKV riikide tõrgeteta ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse, võttes asjakohaselt arvesse nende poliitilisi valikuid ja arengu prioriteete, seega kaasa aidates nende püsivale arengule ja vaesuse väljajuurimisele AKV riikidest. Selles kontekstis võib majanduspartnerluslepinguid pidada Cotonou koostöölepingu artikli 36 lõikes 2 osutatud arengut toetavateks vahenditeks. Seetõttu tuleks läbirääkimistel eelkõige arvesse võtta lepinguosaliste erinevat arengutaset ning AKV riikide konkreetseid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid piiranguid ning nende riikide suutlikkust kohaneda ja kohandada oma majandust liberaliseerimisprotsessiga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjonile adresseeritud läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ja piirkondadega sel määral, mil need kuuluvad liidu pädevusse, muudetakse vastavalt *addendum*'is esitatule.

Artikkel 2

Läbirääkimiste pidamisel konsulteeritakse AKV tööühmaga. Konkreetsete kaubandusega seotud küsimuste puhul kaasatakse kaubanduspoliitika komitee.

⁽¹⁾ EÜT L 317, 15.12.2000, lk 3.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel, 19. detsember 2019

Nõukogu nimel
eesistuja
K. MIKKONEN

ADDENDUM

Läbirääkimisjuhised läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ja piirkondadega**1. Preambul**

Lisaks üldisele viitele Cotonou lepingule ⁽¹⁾ ja sellele järgnevale lepingule, kui seda hakatakse kohaldama, viidatakse muu hulgas eelkõige järgmisele:

- lepinguosaliste pühendumus edendada ja kiirendada AKV riikide majanduslikku, kultuurilist ja sotsiaalset arengut eesmärgiga aidata kaasa rahu, heaolu, julgeoleku ja kestliku arengu saavutamisele ning edendada stabiilset ja demokraatlikku poliitilist keskkonda;
- lepinguosaliste pühendumus austada inimõigusi, sealhulgas töötajate põhiõigusi, demokraatlikke põhimõtteid ja õigusriigi põhimõtet, mis on AKV-ELi partnerluse olulised osad, ning lepinguosaliste pühendumus heale valitsemistavale, sealhulgas korruptsioonivastasele võitlusele, mis on AKV-ELi partnerluse põhielement;
- lepinguosaliste pühendumus järgida rahvusvaheliselt kokkulepitud põhimõtteid ja reegleid, mille eesmärk on edendada vastastikku toetavaid suhteid kaubanduse ja kestliku arengu vahel, sealhulgas toetada kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmäärke, töösuhteid käsitlevaid rahvusvahelisi kokkuleppeid ja standardeid, sealhulgas täieliku ja produktiivse tööhõive edendamist ja inimväärse töö võimaldamist kõigile, ning rahvusvahelisi kliimakokkuleppeid, nagu Pariisi kokkulepe ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon;
- lepinguosaliste pühendumus keskenduda omavahelises partnerluses vaesuse vähendamisele ja selle kaotamisele kooskõlas selliste eesmärkidega nagu kestlik areng ja AKV riikide järkjärguline lõimimine maailmamajandusse; ning seetõttu rajada AKV-ELi majandus- ja kaubanduskoostöö AKV riikides olemasolevatele piirkondliku integratsiooni algatustele;
- AKV-ELi majandus- ja kaubanduskoostöö eesmärk edendada AKV riikide sujuvat ja järkjärgulist lõimimist maailmamajandusse, võttes nõuetekohaselt arvesse nende poliitilisi valikuid ja arenguprioriteete ning eelkõige nende enda vaesuse vähendamise strateegiaid, edendades seeläbi nende kestlikku arengut ja aidates kaasa vaesuse kaotamisele AKV riikides;
- lepinguosaliste pühendumus toetada piirkondlikku integratsiooniprotsessi AKV riikide rühmas ja edendada piirkondlikku integratsiooni kui peamist vahendit AKV riikide lõimimiseks maailmamajandusse;
- lepinguosaliste pühendumus tugevdada majandus-, kaubandus- ja investeerimisalast koostööd ning luua omavahel uus kaubandus- ja investeerimisdünaamika, et hõlbustada AKV riikide üleminekut liberaliseeritud maailmamajandusele ning soodustada erasektori, eelkõige mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (MVKEd) arengut;
- lepinguosaliste pühendumus võtta arvesse AKV riikide ja piirkondade erinevaid vajadusi ja erinevat arengutaset;
- lepinguosaliste pühendumus täita Maaailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) raames võetud kohustusi ja edendada WTO eesmäärke;
- lepinguosaliste ühine eesmärk tõhustada kõikides kestliku kaubanduse ja investeerimisega seotud valdkondades koostööd ja suutlikkuse arendamist, kui see on asjakohane, ning saavutada kaupade ja teenustega kauplemise järkjärguline ja vastastikune liberaliseerimine kooskõlas WTO reeglitega, võttes arvesse AKV riikide arengutaset ning majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid piiranguid, millega nad silmitsi seisavad;
- lepinguosaliste pühendumus tagada, et Cotonou lepingu ja sellele järgneva lepingu ning majanduspartnerluslepingute raames tehtavad jõupingutused tugevdavad üksteist vastastikku;

⁽¹⁾ AKV-ELi koostöölepingut on muudetud Luxembourgis 25. juunil 2005. aastal (ELT L 209, 11.8.2005, lk 27) ja Ouagadougous 22. juunil 2010. aastal (ELT L 287, 4.11.2010, lk 3) allkirjastatud lepingutega.

- õigus reguleerida majandustegevust avalikes huvides kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega, et saavutada õiguspäraseid avaliku poliitika eesmärgi, näiteks rahvatervise kaitse ja edendamine, sotsiaalteenused, riiklik haridus, ohutus, keskkond, avalik kord, sotsiaal- ja tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse ning kultuurilise mitmekesisuse edendamine ja kaitse.

2. Majanduspartnerluslepingute laad ja kohaldamisala

Läbirääkimiste eesmärk on sõlmida majanduspartnerluslepingud ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani riikide ja piirkondade vahel. Majanduspartnerluslepingutega püütakse soodustada AKV riikide tõrgeteta ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse, võttes asjakohaselt arvesse nende poliitilisi valikuid ja arenguprioriteete, seega kaasa aidates nende kestlikule arengule ja vaesuse kaotamisele AKV riikidest.

Vastavalt Cotonou lepingu artikli 36 lõikele 1 ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjaomastele sätetele on läbirääkimiste eesmärk sõlmida ja asjakohasel juhul süvendada majanduspartnerluslepinguid AKV allrühmadega, mis on määratletud vastavalt Cotonou lepingu artikli 37 lõikele 3 ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) vastavatele sätetele, võttes arvesse AKV piirkondlikku integratsiooni-protsessi.

Majanduspartnerluslepingud on suunatud lepinguosaliste tihedama majandusintegratsiooni edendamisele, kaotades järk-järgult nendevahelised kaubandustõkked ja tõhustades koostööd kõigis kaubandusega seotud valdkondades täielikus kooskõlas WTO sätetega.

Majanduspartnerluslepingud põhinevad Cotonou lepingu eesmärkidel ja põhimõtetel, eelkõige selle olulistel elementidel ja põhiväärtustel ja III osa II jaotise sätetel ning sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjaomastel sätetel. Majanduspartnerluslepingute läbirääkimistel võetakse seetõttu eelkõige arvesse lepinguosaliste erinevat arengutaset, AKV riikide konkreetseid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid piiranguid ning suutlikkust oma majandust liberaliseerimisprotsessiga kohandada.

3. Kaubavahetus

3.1. Eesmärk

Majanduspartnerluslepingute eesmärk on luua lepinguosaliste vahel vabakaubanduspiirkondi, mis põhinevad Cotonou lepingu ja sellele järgneva lepingu arengueesmärkidel kooskõlas WTO sätetega. Seetõttu ollakse arusaamil, et järgmised turulepääsu tingimused oleksid kättesaadavad üksnes kõnealuste majanduspartnerluslepingute raames. Kõik tulevased majanduspartnerluslepingute läbirääkimised kaubavahetuse üle tuginevad juba läbiräägitud sätete *acquis*le.

3.2. Imporditollimaksud

— Import Euroopa Liitu

Majanduspartnerluslepingud põhinevad praegu kehtival turulepääsutingimustel ja parandavad neid veelgi. Tollimaksude edasise kaotamise erikord määratakse kindlaks läbirääkimiste käigus, võttes arvesse AKV riikide olemasolevaid ja võimalikke ekspordihuve ning kaubanduse liberaliseerimise meetmete mõju eelkõige AKV riikide piirkondlikule integratsioonile.

— Import AKV riikidesse

Pidades silmas peaesmärki edendada kestlikku arengut piirkondliku majandusintegratsiooni ja asjakohase poliitika abil, püütakse läbirääkimistega 1) kaotada üleminekuperioodi jooksul Euroopa Liidust pärit impordi tollimaksud peaaegu kogu kaubanduselt, 2) kaotada majanduspartnerluslepingute kohaldumisel kõik tollimaksudega samaväärse toimega maksud ning 3) kaotada majanduspartnerluslepingute kohaldamisel koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed.

AKV riikide tollimaksude kaotamise ajakava ja kaubanduse liberaliseerimisega hõlmatud toodete lõplik nimekiri kajastab majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid piiranguid, millega nad silmitsi seisavad, ning nende suutlikkust kohandada oma majandust liberaliseerimisprotsessiga. Seetõttu rakendatakse Cotonou lepingu, sellele järgneva lepingu ja WTO reeglite eesmärkidega kooskõlas olevat üleminekuperioodi paindlikult, et võtta arvesse asjaomaste AKV riikide eripiiranguid. Samasugust paindlikkust kohaldatakse hõlmatavate toodete ja AKV riikide liberaliseerimiskohustuste ajakava/rütmi suhtes.

Olenemata eespool kirjeldatust võimaldavad AKV riigid Euroopa Liidule igal ajal vähemalt sama soodsat kohtlemist kui enamsoodustusrežiim. See ei kehti kontsessioonide suhtes, mis on tehtud AKV riikide vahel või AKV riikide poolt teistele arengumaadele, kes ei ole suured kaubanduspartnerid, piirkondlike lepingute või muude WTO nõuetele vastavate kaubandussätete raames.

Pidades silmas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 349 ning Cotonou lepingu ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) raames sõlmitud majanduspartnerluslepinguid, võetakse läbirääkimiste käigus arvesse Euroopa Liidu äärepoolseimate piirkondade erihuve. Sellega seoses võib majanduspartnerluslepingutega eelkõige ette näha erimeetmed kõnealustest piirkondadest pärit toodetega kauplemise toetamiseks, et integreerida need lühikeses perspektiivis piirkonnasisesesse kaubandusse kooskõlas WTO sätetega. Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsust⁽²⁾ silmas pidades tuleks arvesse võtta ka ülemeremaade ja -territooriumide huve.

AKV riigid kohustuvad vähemalt automaatselt laiendama Euroopa Liidule võimaldatavat kohtlemist kõigile teistele asjaomase majanduspartnerluslepingu osalistele, eelistatavalt enne kaubanduse liberaliseerimist Euroopa Liiduga.

Kui kaubanduse liberaliseerimine tekitab suuri raskusi, võivad AKV riigid Euroopa Liiduga konsulteerides ajutiselt peatada liberaliseerimise ajakava rakendamise ja vajaduse korral muuta või kohandada vabakaubanduspiirkonna lõplikuks loomiseks tehtavate edusammude tempot täielikus kooskõlas WTO sätetega.

AKV riikide kaubanduse liberaliseerimise plaanid ja ajakava on majanduspartnerluslepingute osa. See sisaldab asjakohaseid tootenimekirju ja tollimaksude kaotamise ajakavasid. Kõnealused nimekirjad ja ajakavad viimistletakse läbirääkimiste käigus.

— Tollimaksu baasmäärad

Tollimaksu baasmäärad, mille suhtes kokkulepitud vähendamisi kohaldatakse, on enamsoodustusrežiimi tollimaksud, mida AKV riigid majanduspartnerluslepingute allkirjastamise päeval tegelikult kohaldavad. Need määratakse kindlaks igale majanduspartnerluslepingule lisatud loendis.

3.3. Üldsätted

Eksportitollimaksud. Kõik lepinguosaliste vahelises kaubanduses kohaldatavad eksportitollimaksud kaotatakse kokkulepitud ajakava alusel, mis ei ületa kümnet aastat.

Lepinguosaliste vahelises kaubanduses ekspordi või impordi suhtes kohaldatavad **koguselised piirangud** ja samaväärse toimega meetmed kaotatakse majanduspartnerluslepingute kohaldamisel.

Võrdne kohtlemine ja fiskaalmeetmed. Majanduspartnerluslepingutesse lisatakse standardne võrdse kohtlemise säte, millega tagatakse, et lepinguosaliste tooteid koheldakse vähemalt sama soodsalt kui omamaist päritolu samasuguseid tooteid. Mis tahes diskrimineerivad sisemised fiskaalmeetmed või -tavad, mis on juba olemas, kaotatakse majanduspartnerluslepingute kohaldamisel.

Maksustamine. Majanduspartnerluslepingud peaksid sisaldama sätteid WTO lepingute asjakohastel artiklidel põhinevat maksustamist puudutavate erandite kohta.

Erinev kiirus. Kui see on kooskõlas asjaomaste AKV piirkondade integratsiooniaesmärkidega, nähakse majanduspartnerluslepingutega ette kaubanduse liberaliseerimise erinev kiirus, võttes arvesse asjaomaste AKV riikide arengutaset ning piirkonnas esinevat integratsiooni intensiivsuse erinevust kooskõlas piirkonnasisese integratsiooniprotsessiga.

Toiduga kindlustatuse klausel. Majanduspartnerluslepingud sisaldavad sätteid, mille eesmärk on suurendada toiduga kindlustatust kooskõlas WTO reeglitega.

Kaitsemeetmed. Kaitsemeetmeid kohaldatakse kooskõlas WTO asjakohaste sätetega.

Dumpinguvastased meetmed. Kui üks lepinguosaline leiab, et teine lepinguosaline tegeleb kaubandust kahjustava dumpingu või subsideerimisega GATTi sätete tähenduses, võib ta sellise tegevuse suhtes võtta asjakohaseid meetmeid kooskõlas GATTi/WTO reeglite ja tavadega. Sellega seoses pöörab Euroopa Liit erilist tähelepanu asjaomaste AKV riikide konkreetsele majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale.

⁽²⁾ 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

Praeguse olukorra säilitamine. Lepinguosaliselised lepivad kokku, et uusi tollimakse ei kehtestata ega olemasolevaid tollimakse ei suurendata ning kumbki lepinguosaline ei kehtesta pärast piirkondliku rühma ja Euroopa Liidu vaheliste majanduspartnerluslepingute kohaldamise algust uusi koguselisi piiranguid ega samaväärse toimega meetmeid. Pooled peaksid seda põhimõtet arvesse võtma läbirääkimiste algusest peale.

Läbipaistvus. Mõlemad lepinguosaliselised peavad teineteisele edastama oma tollitariifistiku ja kõik sellesse tehtavad hilisemad muudatused.

Kaupade klassifitseerimine. Lepinguosaliste vahelises kaubavahetuses kasutatakse kaupade klassifitseerimiseks harmoneeritud süsteemi.

3.4. Päritolureeglid ja halduskoostöö

Läbirääkimistel päritolureeglite ja halduskoostöö üle võetakse arvesse ELi päritolureeglite viimaseid arenguid ja iga majanduspartnerluslepingu raames kehtivaid päritolureegleid. Sellega seoses hindab Euroopa Liit AKV riigi (riikide) esitatud konkreetseid taotlusi päritolureeglite muutmiseks, mille eesmärk on lihtsustada kehtivaid reegleid ja parandada AKV riikide praegust turulepääsu, võttes arvesse riikide olukorda ning eelkõige nende sooduskaubandussuhete kogemust ja struktuuri.

Majanduspartnerluslepingud annavad lepinguosalistele õiguse võtta asjakohaseid meetmeid halduskoostöö puudumise või juhtimisvigade korral. Mis puutub tollimaksude alalaekumisse, mis on seotud sooduskorra alusel toimuva impordi puuduliku juhtimisega, võiks asjakohased meetmed kindlaks määrata horisontaalse nõukogu otsuse alusel.

3.5. Toll, kaubanduse lihtsustamine, pettusevastased meetmed ja finantsvastutus

Läbirääkimiste eesmärk on lihtsustada kõiki impordi ja ekspordiga seotud nõudeid ja menetlusi, eelkõige seoses tolliprotseduuride, impordi litsentseerimise, tolliväärtuse määramise, transiidireeglite ja ekspordikauba eelinspekterimisega, tuginedes kõrgeimatele rahvusvahelistele standarditele ja kooskõlas WTO kaubanduse lihtsustamise lepingu sätetega. Majanduspartnerluslepingud sisaldavad protokollide vastastikuse haldusabi kohta tolliküsimustes. Need sisaldavad ka pettusevastast klauslit, et vältida tariifsete soodustuste kuritarvitamist.

4. Teenustekaubandus, investeeringud ja digitaalkaubandus

4.1. Kohaldamisala

Majanduspartnerluslepingutega nähakse ette teenustekaubanduse ja investeeringute järkjärguline ja vastastikune liberaliseerimine, mille eesmärk on tagada turulepääsu võimaluste võrreldav tase kooskõlas asjakohaste WTO reeglitega, eelkõige teenustekaubanduse üldlepingu (GATS) V artikliga, võttes arvesse asjaomaste AKV riikide arengutaset. Majanduspartnerluslepingud peaksid hõlmama kõiki tarneviise.

ELi avalike teenuste kõrget kvaliteeti tuleks säilitada vastavalt ELi toimimise lepingule ja eelkõige protokollile nr 26 üldhuviteenuste kohta ning võttes arvesse ELi kohustusi selles valdkonnas, kaasa arvatud GATSi. Läbirääkimistest jäetakse välja GATSi I artikli lõikes 3 määratletud teenused, mida osutatakse valitsuse funktsioonide täitmisel. Majanduspartnerluslepingutes kinnitatakse lepinguosaliste õigust reguleerida majandustegevust avalikes huvides kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega.

Lisaks peaksid majanduspartnerluslepingud sisaldama regulatiivseid põhimõtteid, mille eesmärk on kõrvaldada piirisesed tõkked, sealhulgas vajaduse korral sisemise reguleerimise valdkonnas. Majanduspartnerluslepingud võivad sisaldada ka investeeringutega seotud tulemuslikkusnõudeid käsitlevaid põhimõtteid.

Võttes arvesse kaubanduse üha suuremat digitaliseerimist ja digitaalkaubanduse tugevat arengumöödet, peaksid läbirääkimiste tulemuseks olema reeglid, mis hõlmavad digitaalkaubandust, sealhulgas piiriüleseid andmevooge, ilma et seejuures peetaks läbirääkimisi ELi isikuandmete kaitse reeglite üle või muudetakse neid ning ilma et see piiraks ELi õigusaktide kohaldamist. Nende reeglite eesmärk peaks olema parandada digitaalkaubanduse tingimusi ettevõtjate ja tarbijate hüvanguks, suurendada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (MVKEd) osalust ning luua uusi võimalusi kaasava ja kestliku kasvu ja arengu edendamiseks. Majanduspartnerluslepingud peaksid võimaldama asjakohast paindlikkust, koostööd ja dialoogi digitaalkaubandusest tulenevates regulatiivsetes küsimustes.

Majanduspartnerluslepingutes sätestatakse, et audiovisuaalteenuseid käsitletakse eraldi lepinguosaliste kultuurikoostööd ja -partnerlust käsitlevates erilepingutes. Selliste lepingutega tagatakse Euroopa Liidule ja selle liikmesriikidele ning AKV riikidele võimalus säilitada ja arendada suutlikkust määratleda ja rakendada oma kultuuri- ja audiovisuaalpoliitikat kultuurilise mitmekesisuse säilitamiseks, tunnustades, säilitades ja edendades samal ajal AKV riikide kultuurilisi väärtusi ja identiteeti, et edendada kultuuridevahelist dialoogi, parandades

nende riikide kultuuriväärtuste ja -teenuste turulepääsu võimalusi vastavalt Cotonou lepingu artiklile 27 ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohastele sätetele.

Lepinguosalised lepivad kokku, et kumbki lepinguosaline ei võta pärast piirkondliku rühma ja Euroopa Liidu vaheliste majanduspartnerluslepingute kohaldamise algust uusi ega diskrimineerivamaid meetmeid. Pooled peaksid seda põhimõtet arvesse võtma läbirääkimiste algusest peale.

Liberaliseerimine toimub asümmeetriliselt. AKV riikidele võimaldatakse teatavat paindlikkust, mis sõltub nende arengutasemest nii üldisel kui ka sektorite ja allsektorite tasandil, kooskõlas GATSi sätetega, eelkõige nendega, mis käsitlevad arengumaade osalemist liberaliseerimislepingutes.

Euroopa Liidu puhul ei tohiks üleminekuperiood olla pikem kui 10 aastat.

AKV poolel kohaldatakse paindlikult üleminekuperioodi, mis on kooskõlas Cotonou lepingu, sellele järgneva lepingu ja WTO reeglite eesmärkidega, et võtta arvesse asjaomaste AKV riikide eripiiranguid, kuid põhimõtteliselt ei tohiks see olla pikem kui 15 aastat.

Majanduspartnerluslepinguga ühinenud AKV riigid kohustuvad omavahel kohaldama vähemalt sama korda, mida nad kohaldavad Euroopa Liidu suhtes.

Majanduspartnerluslepingud kinnitavad Cotonou lepingu ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaste sätete alusel teenustega seoses võetud kohustusi.

4.2. *Praktiline korraldus*

Kui see on põhjendatud konkreetsete majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnanalaste piirangutega, millega AKV riigid kokku puutuvad, võib läbirääkimised edasi lükata. Sellisel juhul hindavad lepinguosalised majanduspartnerluslepingute üle peetavate läbirääkimiste käigus korrapäraselt olukorda. Nad tagavad, et läbirääkimiste ettevalmistavat etappi kasutatakse aktiivselt läbirääkimiste ettevalmistamiseks, kasutades eelkõige asjakohast toetust teenuste arendamiseks kooskõlas Cotonou lepingu sätetega, eelkõige selle artikli 41 lõikega 5, ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaste sätetega.

5. **Jooksvad maksed ja kapitali liikumine**

Majanduspartnerluslepingutega kinnitatakse taas Cotonou lepingu II lisa artikli 12 ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaste sätete alusel võetud kohustusi.

Majanduspartnerluslepingute eesmärk peaks olema majanduspartnerluslepingutega hõlmatud tehingutega seotud jooksvate maksete ja kapitali liikumise täielik liberaliseerimine. Lepingud peaksid sisaldama kõiki kaitsesätteid ja erandolukordade sätteid (näiteks seoses liidu majandus- ja rahaliidu ning maksebilansiga), mis peaksid olema kooskõlas ELi toimimise lepingu sätetega kapitali vaba liikumise kohta.

6. **Kaubandusega seotud valdkonnad**

6.1. *Üldist*

Majanduspartnerluslepingutega kinnitatakse taas Cotonou lepingu ⁽³⁾ ja sellele järgneva lepingu raames kaubandusega seotud valdkondades võetud kohustusi, eelkõige seoses konkurentsipoliitika, intellektuaalomandi õiguste (sealhulgas geograafiliste tähiste) kaitse, standardimise ja sertifitseerimise, sanitaar- ja fütosanitaar-meetmete, kaubanduse ja keskkonna, kaubandus- ja tööstandardite, tarbijapoliitika ning tarbijate tervise kaitsega. Need majanduspartnerluslepingute sätted vaadatakse läbi, pidades silmas mitmepoolsete, mõnepoolsete ja kahepoolsete kaubandusläbirääkimiste tulemusi.

6.2. *Konkreetsed valdkonnad*

Lisaks kohaldatakse järgmiste valdkondade suhtes järgmist:

Investeeringud. Kooskõlas eesmärgiga „vähendada vaesust ja see lõpuks kaotada kooskõlas kestliku arengu eesmärgiga“ (ning võttes arvesse Cotonou lepingu artikleid 1, 29, 75–78 ja II lisa ning sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaseid sätteid) lepivad lepinguosalised kokku raamistiku loomises, mis hõlbustab ja stimuleerib nendevahelisi vastastikku kasulikke kestlikke investeeringuid, võttes arvesse mitmepoolseid algatusi investeeringute hõlbustamise valdkonnas. Kõnealune raamistik põhineb diskrimineeri-

⁽³⁾ Cotonou lepingu artiklid 45–51 ja 78 ning sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohased sätted.

miskeelu, avatuse, läbipaistvuse ja stabiilsuse põhimõtetel. Lepinguosalised edendavad atraktiivse ja stabiilse investeerimiskeskonna arengut, toetades investorite jaoks stabiilseid ja läbipaistvaid reegleid, ning püüavad parandada finantsalast kaasatust ja juurdepääsu rahastamisele.

Kui mõlemad lepinguosalised on määratlenud selle läbirääkimiste valdkonnaks ning kui täiendavatest riigi- või piirkonnapõhistest läbirääkimisjuhistest ei tulene teisiti, võib pidada läbirääkimisi investeeringute kaitset käsitlevate sätete üle. Need on kooskõlas ELi reformitud lähenemisviisiga investeeringute kaitsele, sealhulgas investeeringutega seotud vaidluste lahendamisele. Samuti tagatakse nende sätetega investorite ja investeeringute tugev kaitse, säilitades samal ajal täielikult lepinguosaliste õiguse kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke. Võimalikes läbirääkimistes tuleks arvesse võtta ka asjakohaseid rahvusvaheliselt tunnustatud põhimõtteid ja suuniseid, mis on seotud kestliku arengu ja vastutustundliku ettevõtlusega, nagu on osutatud Euroopa Liidu investeeringute kaitse reformitud lähenemisviisis.

Riigihanked. Majanduspartnerluslepingute eesmärk on tagada hankereeglite ja -meetodite täielik läbipaistvus kõigil valitsustasanditel, järgides WTO riigihankelepingu põhimõtteid. Lisaks võivad lepinguosalised püüda oma hanketurge järk-järgult liberaliseerida, lähtudes diskrimineerimiskeelu põhimõttest ja võttes arvesse arengutaset.

Standardid, tehnilised normid ja vastavushindamine. Majanduspartnerluslepingud peaksid sisaldama põhjalikku peatükki tehniliste kaubandustõkete kohta, mis tugineks WTO tehniliste kaubandustõkete lepingule ja läheks sellest kaugemale. Selle peatüki eesmärk peaks muu hulgas olema tehniliste normide ühilduvus ja lähendamine rahvusvaheliste standardite kohaldamise kaudu, katsetamis- ja sertifitseerimisnõuete ühtlustamise kaudu riskipõhiste vastavushindamismenetluste vastuvõtmise teel ja läbipaistvuse suurendamise kaudu.

Sanitaar- ja fütosanitaarstandardid. Kooskõlas muude hiljutiste ELi lepingutega peaksid majanduspartnerluslepingud sisaldama sanitaar- ja fütosanitaarstandardeid käsitlevat põhjalikku peatükki. Tuginedes WTO sanitaar- ja fütosanitaarmedetete lepingu põhimõtetele, peaks läbirääkimiste eesmärk olema hõlmata selliseid küsimusi nagu rahvusvaheliste standardite (rahvusvaheline taimekaitsekonventsioon (IPPC), Maailma Loomatervise Organisatsioon (OIE) ja *codex alimentarius*) kasutamine, läbipaistvus ja mittediskrimineerimine, põhjendamatute viivituste vältimine, ühtlustamine, samaväärsuse tunnustamine, poolte tervise- ja kahjuritõrjega seotud ühtlustamine, piirkondadeks jaotamine (tsoonideks jaotamine), kontroll, inspekteerimine ja menetluste heakskiitmine, ettevaatuspõhimõte, audit, sertifitseerimine, impordikontroll, erakorralised meetmed, eelregistreerimine veterinaarvaldkonnas, Euroopa Liidu käsitlemine ühe üksusena, tehniline koostöö, tõhusam koostöö antimikroobikumiresistentsuse ja loomade heaolu valdkonnas ning sanitaar- ja fütosanitaarmedetega seotud spetsiifiliste kaubandusprobleemide lahendamise mehhanismid. Lisaks tuleks selles peatükis rõhutada lepinguosaliste vahelise teabevahetuse tähtsust standardite muutmise korral ja vajadust toetava poliitika, sealhulgas tehnilise koostöö järele.

Andmekaitse. Majanduspartnerluslepingutes seatakse eesmärgiks tagada eraelu puutumatuse ja isikuandmete kõrgetasemeline kaitse asjakohaste õiguskordade ja poliitikameetmete kaudu, sealhulgas tõhus jõustamine sõltumatute järelevalveasutuste poolt, mis on põhialuseks kodanike usaldusele digitaalmajanduse vastu ning lepinguosaliste vahelise kaubavahetuse ja jõustamisalase koostöö hõlbustamise tähtsaim element.

Intellektuaalomandi õigused. Majanduspartnerluslepingutega tuleks luua piisav, tasakaalustatud ja tõhus kaitsetase ning näha ette täitmise tagamise sätted tsiviilõiguses ja piiril intellektuaalomandi õiguste, sealhulgas geograafiliste tähistega valdkonnas, minnes kaugemale WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide (TRIPS) lepingu sätetest. Majanduspartnerluslepingutes tuleks veel kord kinnitada TRIPS-lepingu kohast paindlikkust. Majanduspartnerluslepingutes tuleks tunnistada WTO ministrite konverentsil 14. novembril 2001 vastu võetud TRIPS-lepingu ja rahvatervise deklaratsiooni tähtsust. Lepinguosalised tagavad majanduspartnerluslepingutes sätestatud õiguste ja kohustuste tõlgendamisel ning rakendamisel järjepidevuse Doha deklaratsiooniga. Muu hulgas peaksid lepinguosalised rakendama TRIPS-lepingu artiklit 31a ning selle lisa ja lisa liidet, mis jõustusid 23. jaanuaril 2017.

Majanduspartnerluslepingutes tuleks näha ette otsene kaitse ja tõhus tunnustamine geograafilise tähisega toodete (veinid, kange alkohol, põllumajandustooted ja toiduained) loetelus kokku leppimise teel vastavalt TRIPS-lepingu artiklis 23 sätestatud kaitsetasemele, hõlmates muu hulgas kaitset seoste tekitamise eest, tähise hõivamist, asjakohast ja tulemuslikku jõustamist, koosseksisteerimist varasemate heausksete kaubamärkidega, kaitset hilisema

üldmõistelisuse eest ning sätteid uute geograafiliste tähiste lisamise kohta. Käsitleda tuleks individuaalsete varasemate õiguste küsimusi, mis on seotud näiteks taimesortide, kaubamärkide ja üldise või muu õiguspärase varasema kasutusega, et lahendada olemasolevad konfliktid vastastikku rahuldaval viisil.

Kaubandus ja konkurents. Majanduspartnerluslepingute eesmärk peaks olema minimeerida konkurentsi-moonutusi sätete abil, mis käsitlevad konkurentsipoliitikat, subsidiume ja riigi omandis olevaid ettevõtteid. Kõnealused sätted ei takista avalike teenuste osutamist. Lisaks võimaldavad need sätted asjakohast paindlikkust, et rakendada meetmeid majandusarengu edendamiseks, vaesuse vastu võitlemiseks või muude avaliku poliitika eesmärkide, näiteks toiduga kindlustatuse saavutamiseks.

Kaubandus ja kestlik areng. Majanduspartnerluslepingud peaksid edendama tegevuskava 2030 rakendamist ning järgima asjakohaseid rahvusvaheliselt kokkulepitud põhimõtteid ja reegleid, mis käsitlevad tööõigusi, sealhulgas soo alusel diskrimineerimise keeldu.

Seetõttu peaksid majanduspartnerluslepingud sisaldama sätteid töö, soolise võrdsuslikkuse ja naistele kaubandustegevuses osalemise võimaluste suurendamise kohta, samuti sätteid kaubanduse ja kestliku arengu keskkonnanäppide kohta, sealhulgas säästva kalanduse ja vesiviljeluse, bioloogilise mitmekesisuse, metsade ja metsamajandussaaduste ning kliimamuutuste kohta, eelkõige mis puudutab ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkulepet ning kliimamuutuste leevendamise seotud algatusi, näiteks Rahvusvahelises Mereorganisatsioonis (IMO) tehtud algatused.

Majanduspartnerluslepingud peaksid sisaldama sätteid, mis aitavad järgida ja tulemuslikult rakendada asjaomaseid rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud põhimõtteid ja reegleid, sealhulgas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) tööõiguse põhistandardeid ja põhikonventsioone ja mitmepoolseid keskkonnakokkuleppeid, samuti sätteid töötervishoiu ja tööohutuse, tööinspeksioonide ja sotsiaalse dialoogi ning sotsiaal- ja töökaitses kohta. Majanduspartnerluslepingud peaksid sisaldama iga lepinguosalise kohustust teha jätkuvat ja pidevat tööd ILO põhikonventsioonide ratifitseerimiseks.

Majanduspartnerluslepingutes tuleks kinnitada lepinguosaliste õigust võtta vastu tööjõu- ja keskkonnanäppide õigusakte oma rahvusvaheliste kohustuste kohaselt ja edendades kõrget kaitse taset, võttes selleks muu hulgas arvesse kõige keskkonnasõbralikumaid valikuvariante. Majanduspartnerluslepingutes tuleks korrata ettevaatusprintsipi järgimist. Nendes tuleks sätestada, et kaubanduse ja välismaiste otseinvesteeringute soodustamise eesmärgil ei tohi langetada tööjõu kaitse ja keskkonnakaitse taset. Majanduspartnerluslepingutes tuleks näha ette kohustus mitte jätta jõustamata riiklikke tööjõu- ja keskkonnanäppide õigusakte ega teha nende suhtes erandeid.

Majanduspartnerluslepingutega tuleks soodustada kaubanduse ja investeeringute, sealhulgas välismaiste otseinvesteeringute suuremat panust kestlikku arengusse, muu hulgas selliste teemade käsitlemisega nagu keskkonna- ja kliimasõbralike kaupade ja teenustega kauplemise lihtsustamine ning vabatahtlike kestlikkuse tagamise kavade ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse edendamine, võttes arvesse rahvusvaheliselt tunnustatud dokumente ja innustades lepinguosalisi rakendama rahvusvahelisi tavasid, muu hulgas OECD ja ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid ning valdkonnaspetsiifilisi juhendeid.

Majanduspartnerluslepingud peaksid sisaldama sätteid nende sätete tõhusa rakendamise ja järelevalve kohta ning mehhanismi lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamiseks. Majanduspartnerluslepingutes tuleks sätestada kodanikuühiskonna organite osalemine, sealhulgas korrapärane konsulteerimine ja kommunikatsioon. Need organid peaksid jälgima kogu lepingu rakendamist ja neil peaks olema lepinguosaliste nõustaja roll.

Põllumajandusdialoog. Arvestades põllumajandussektori olulisust AKV riikide sotsiaal-majandusliku arengu ja toiduga kindlustatuse seisukohast, tuleks majanduspartnerluslepingutega ette näha põllumajandusala dialoog (põllumajanduspartnerlus), mis võib hõlmata selliseid küsimusi nagu toorained (eelkõige need, mis on asjakohased toiduga kindlustatuse seisukohast) ja piirkondlikud väärtusahelad, uute tehnoloogiate kasutamine, kaubanduse hõlbustamine, turulepääs, vastutustundlikud investeeringud, teadusuuringud ja innovatsioon, pöörates nõuetekohast tähelepanu kliimamuutustega kohanemisele ja nende leevendamisele, ning bioloogiline mitmekesisus ja kestlikud toidusüsteemid.

6.3. Rakendamine

Majanduspartnerluslepingu nõukogu (vt allpool punkt 8), keda abistab kõrgematest tehnilistest ekspertidest koosnev rakendamise ühiskomitee, jälgib kõnealuste sätete rakendamist. Rakendamise ühiskomitee tuleb kokku korrapäraselt ja vähemalt kord aastas. Ühiskomitee koostab aastaaruanded, milles hinnatakse tehtud edusamme ja sõnastatakse soovitusel edasisteks saavutusteks vajalike meetmete, sealhulgas arengukoostöö kohta vastavalt Cotonou lepingu sätetele ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohastele sätetele. Vajaduse korral võiks teatavate kaubandusega seotud valdkondade jaoks kaaluda spetsiaalsete allkomiteede loomist.

7. Vastastikune täiendavus

Majanduspartnerluslepingud ja AKV partnerite arengustrateegiad peavad olema vastastikku toetavad. Eelkõige kohustuvad lepinguosalistest AKV riigid majanduspartnerluslepingute eesmärkide saavutamise hõlbustamiseks loomima majanduspartnerluslepingud täielikult oma arengustrateegiasse ja Euroopa Liit loomib need samuti oma arengukoostöö strateegiasse. See hõlmaks erasektori, eelkõige mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (MVKEd) arengu toetamist, sealhulgas selle soolist mõõdet, ning rõhutaks sooliselt eristatud andmete kogumise tähtsust järelevalve ja rakendamise seisukohast. Lepinguosalisel kohustuvad eraldama selleks piisavalt vahendeid riiklike ja piirkondlike näidisprogrammide raames vastavalt Cotonou lepingu asjakohastele sätetele ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohastele sätetele.

8. Institutsiooniline raamistik

Iga majanduspartnerluslepingu jaoks luuakse ühine majanduspartnerluslepingu nõukogu, mis täidab järgmisi ülesandeid:

- tagab majanduspartnerluslepingu nõuetekohase toimimise;
- uurib lepinguosaliste vahelise majandus- ja kaubanduskoostöö arengut;
- otsib sobivaid meetodeid, et ennetada probleeme, mis võivad tekkida majanduspartnerluslepinguga hõlmatud valdkondades, eelkõige seoses majanduspartnerluslepingu arengueesmärkide saavutamise;
- vahetab arvamusi ja annab soovitusi kõigis majandus- ja kaubanduskoostööga seotud ühist huvi pakkuvates küsimustes, sealhulgas tulevaste meetmete kohta majanduspartnerluslepingu nõuetekohaseks rakendamiseks ning eelkõige vajaduse kohta teha arengukoostööd vastavalt Cotonou lepingu asjakohastele sätetele ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohastele sätetele.

Ühise majanduspartnerluslepingu nõukogu istungite koosseis, sagedus, päevakord ja toimumiskoht lepitakse kokku lepinguosaliste vaheliste konsultatsioonide teel.

Majanduspartnerluslepingu nõukogul on õigus teha otsuseid kõigis majanduspartnerluslepinguga hõlmatud küsimustes. Majanduspartnerluslepingu nõukogu annab Cotonou lepingu artikli 15 ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaste sätete kohaselt moodustatud ministrite nõukogule aru kogu AKV riikide rühmale ja Euroopa Liidule ühist huvi pakkuvates küsimustes.

Majanduspartnerluslepingutega tuleks ette näha korrapärased konsultatsioonid ja teabevahetus kodanikuühiskonnaga.

9. Erandite klausel

Majanduspartnerluslepingud sisaldavad nende lepingute asjakohaste osade suhtes kohaldatavat standardset erandite klauslit, mis võimaldab võtta meetmeid näiteks avaliku korra, inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks, taastumatute loodusvarade säilitamiseks jne, tingimusel et selliseid meetmeid kohaldatakse kooskõlas WTO reeglitega.

10. Lõppsätted

Majanduspartnerluslepingud hõlmavad järgmist:

- peatükk vaidluste lahendamise kohta ja klausel täitmata jätmise kohta, sealhulgas sätted, mis vastavad Cotonou lepingu artiklitele 96 ja 97 ning sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohastele sätetele. Kaubandust või kaubandusega seotud küsimusi käsitlevad vaidluste lahendamise sätted ei mõjuta lepinguosaliste õigusi ja kohustusi, mis tulenevad WTO reeglitest, eelkõige vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsitusleppest;
- klausel edasiste arengute kohta, millega nähakse ette, et majanduspartnerluslepinguid võib laiendada, eelkõige ühinemise kaudu, või liita vastavalt piirkondlikus integratsioonis tehtud edusammudele;
- klausel jõustumise, kestuse (piiramata), lõpetamise, denonsseerimisel nõutava etteteatamise ja territoriaalse kohaldamise kohta.

Majanduspartnerluslepingute kohaldamisel on AKV lepingupool piirkondlik rühm või selle liikmesriigid, või piirkondlik rühm ja selle liikmesriigid, vastavalt nende pädevusele. Majanduspartnerluslepinguid kohaldatakse ka lepinguosaliste territooriumidel asuvate kõigi riiklike, piirkondlike või kohalike ametiasutuste poolt võetavate meetmete suhtes.

11. Läbirääkimiste ülesehitus ja korraldus

Cotonou lepingu ja sellele järgneva lepingu (kui seda hakatakse kohaldama) asjakohaste sätete kohaselt kasutatakse läbirääkimiste perioodi ka AKV riikide avaliku ja erasektori suutlikkuse suurendamiseks, et parendada nende suudet määratleda ja rakendada asjakohaseid piirkondlikke ja mitmepoolseid kaubandusstrateegiaid ja -poliitika. See hõlmab meetmeid konkurentsivõime suurendamiseks, piirkondlike organisatsioonide tugevdamiseks ja piirkondlike kaubandusintegratsiooni algatuste toetamiseks, toetades vajaduse korral eelarve kohandamist ja maksureformi, samuti taristu ajakohastamist ja investeeringute tõhustamist. Neid meetmeid jälgitakse piirkondlikul tasandil, vajaduse korral teevad seda majanduspartnerluslepingute läbirääkimistel osalev piirkondlik rühm ja Euroopa Liit. Kõnealune piirkondlik rühm esitab muu hulgas ettepanekuid, mida tuleks arvesse võtta Euroopa Liidu ja AKV riikide vahelises riikliku ja piirkondliku programmitöö alases dialoogis.

Luuakse asjakohased mehhanismid tagamaks, et Euroopa Liidu ja AKV riikide valitsusväliseid osalejaid teavitatakse läbirääkimiste sisust ja nendega konsulteeritakse ning tagatakse kooskõla käimasolevate AKV-ELi kõnelustega.

Need juhised vaadatakse läbi ja vajaduse korral tehakse neis vastavad muudatused vähemalt iga 10 aasta järel.
